

Ny utstilling i den gamle Kvinneklubben

Michael 2023; 20: 566–568

Rikshospitalets tidligere kvinneklubb i Pilestredet Park i Oslo har fått nye eiere som har ønsket ny utsmykning med fotografier. De har også kjøpt inn et portrett av byggherren, professor Kristian Brandt (1859–1932). Helsehistorisk forum markerte dette med et lanseringsseminar i byggets gamle auditorium 26. september 2023.

Per E. Børdahl og Erlend Hem fra *Helsehistorisk forum* hadde på oppdrag fra firmaet Propcap, som nå forvalter den gamle Kvinneklubben i Oslo, lagd en ny utstilling av historiske fotografier i auditoriet og trappeoppgangen i bygget. Det hadde hengt fotografier der før også, men den nye utstillingen skal illustrere byggets historie og aktiviteten i det. Bildene er trykt på hardføre aluminiumsplater med tekstplaketter i tilsvarende utførelse. Byggets eiere hadde også kjøpt inn et lite kjent maleri av Kvinneklubbens legendariske byggherre og første sjef, professor Kristian Brandt, utført av Erik Werenskiold (1855–1938) i 1909.

Lanseringen av utstillingen skjedde ved et meget vellykket seminar i regi av *Helsehistorisk forum*. Blant de 67 deltakerne så man mange som hadde arbeidet i bygningen. I årene 1914–2000, da Rikshospitalet flyttet til Gaustad, hadde den vært åsted for 174 369 fødsler.

Styreleder Erlend Hem reflekterte over å sette opp utstillinger der folk ferdes, slik som her. Når utstillingene finnes i det offentlige rom, kan både helsepersonell, pasienter, pårørende og publikum se dem uten å måtte oppsøke museer eller andre utstillingslokaler. Via en videolink fortalte forretningsfører Marius Snogdal Jensen fra forvaltningsfirmaet Propcap at for målet med utsmykningen var å ivareta byggets historie som klubb og gammelt sykehus.

Figur 1. I byggets inngangsparti møtes man av et fotografi av byggets praktfulle fasade. (Foto: Erlend Hem, originalfoto også Erlend Hem)

Per E. Børdahl holdt deretter foredrag om historien til denne sjeldent monumentale bygningen fra 1914. Anne Kaasen og Anne Marie Lilleengen hadde kalt sitt felles innlegg «Fra jordmorelev til jordmorstudent» om hvordan det hadde vært å bli utdannet jordmor i dette huset som hadde hatt som en hovedoppgave nettopp å utdanne jordmødre.

Navnet Brandt gikk igjen hele tiden. Hvem var han egentlig, denne fryktede og beundrede fødselshjelp-professoren som klarte å få myndighetene til å reise en bygning som med sin størrelse og utforming også vakte internasjonal oppsikt. Per E. Børdahl summerte opp hva Brandt huskes for. Selv etter tidens mål var hans lederform paternalistisk. Historien om den godt kvalifiserte legen Louise Isachsen (1875–1932) som ble forbigått ved ansettelse, fordi Brandt ikke tålte kvinnelige leger, blir ikke glemt (1). Med sin kollega i fødselsvitenskapen Christian Kielland (1871–1941) som lanserte sin egen fødselstang, hadde Brandt en konflikt av legendariske dimensjoner (2). Brandts brautende stil brakte klager på ham helt til Stortinget.

Men ingen medalje har to baksider, minnet Børdahl om. Brandt forsvarte gjennom hele sitt faglige liv de fødendes rettigheter, drev omfattende og

Figur 2. Erik Werenskiolds maleri av Kristian Brandt har fått fin plass i den gamle Kvinneklinikkens vestibyle, og det er trygt montert bak beskyttende pleksiglass. (Foto: Øivind Larsen)

systematisk undervisning og skrev lærebøker både for jordmødre og medisinerer i god kontakt med internasjonal utvikling. Og den gamle kvinneklinikk står etter ham som et monumentalt minnesmerke.

Litteratur

1. Børdahl PE, Hem E. Fødselshjelp – et kvinnefag for mannfolk. *Tidsskrift for Den norske lægeforening* 1999; 119: 4561-4566.
2. Hem E, Børdahl PE. Med tangen ut i verden – Christian Kielland og hans tang. *Tidsskrift for Den norske lægeforening* 2001; 121: 1496-1497.

Øivind Larsen
oivind.larsen@medisin.uio.no

Øivind Larsen er professor emeritus i medisinsk historie ved Universitetet i Oslo og redaktør i Michael.